

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Název bakalářské práce:

Charakteristika českých klavírních škol 2.poloviny 20.století

Vedoucí bakalářské práce: MgA. Libuše Tichá, PhD.

Oponent bakalářské práce: MgA. Vít Gregor, PhD.

Vypracovala: Barbora Kozlová

Studijní program: Specializace v pedagogice

Obor: Anglický jazyk – Hudební výchova

V Praze 2010

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
„Charakteristika českých klavírních škol 2.poloviny 20. století“
jsem vypracovala samostatně.
Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze dne 30. července 2010

Podpis

Resumé

Tato bakalářská práce je zaměřena na charakteristiku a popis českých klavírních škol druhé poloviny 20. století užívaných v současné době k výuce hře na klavír. Práce se tedy zabývá školami: Klavírní škola pro začátečníky Z. Böhmové, A. Grünfeldové, A. Sarauera [1]; Klavírní školička a Nová klavírní škola J. Janžurové a M. Borové [2],[3] a Klavírní prvouka L. Šimkové [8].

Cílem této práce je analyzovat různé přístupy těchto klavírních škol a zhodnotit je vlastním úsudkem, zda jsou přínosem pro české školství a zda užívají přínosných metod.

Resumé

This Bachelor thesis focuses on the characteristics and description of the Czech piano schools of the second half of the 20th century, being used for teaching piano nowadays. So, the thesis deals with the piano schools such as: Klavírní škola pro začátečníky Z. Böhmové, A. Grünfeldové, A. Sarauera [1]; Klavírní školička a Nová klavírní škola J. Janžurové a M. Borové [2],[3] and Klavírní prvouka L. Šimkové [8].

The aim of this thesis is to analyse different methods of the given piano schools and to evaluate them in own words and to decide if they are a contribution to the Czech piano education and if they use quality methods.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své práce, paní MgA. Libuši Tiché, PhD., za velmi užitečné rady, návrhy a připomínky k této práci.

Obsah

1	Úvod	9
2	Z.Böhmová, A. Grünfeldová, A. Sarauer: Klavírní škola pro začátečníky	10
2.1	Průprava před hrou z not.....	10
2.2	Hra z not.....	12
2.3	Shrnutí.....	14
3	L. Šimková: Klavírní prvouka	15
3.1	Beznotová hra	15
3.2	Hra z not a notový zápis	16
3.3	Protipohyb a rovný pohyb v pětiprstové poloze, počátky polyfonie	18
3.4	Postupné rozšiřování pětiprstové polohy	19
3.5	Shrnutí.....	20
4	Z. Janžurová, M. Borová: Klavírní školička	22
4.1	Hra bez not.....	23
4.2	Hra z not.....	25
4.3	Shrnutí.....	28
5	Z. Janžurová, M. Borová: Nová klavírní škola.....	30
5.1	Hra bez not.....	30
5.2	Hra z not.....	32
5.3	Shrnutí.....	33
6	Závěr.....	34
7	Prameny a literatura.....	35

1 Úvod

Dnešní výběr klavírních škol a učebnic je poměrně pestrý a to jak českých klavírních publikací, tak i zahraničních. Dříve se tyto materiály nedaly srovnávat – jiný styl výuky byl akceptován například v Anglii a Irsku, a jiný u nás a například v Rusku. Naše klavírní školy čerpaly spíše z ruských škol a někteří učitelé i nadále v duchu těchto škol vyučují. V posledních letech ale hudební trh nabídl poněkud jinak zaměřené učebnice a s nimi se začal měnit i trend ve výuce.

Dřívější styl výuky byl směřován spíše k technické a teoretické stránce, opomíjen byl mnohdy vztah dítěte k hudbě, představivost či vnímání hudby a výraz. To mnohdy mohlo vést až k nechuti k nástroji či samotné hudbě. Hraní pouhých cvičení s nezábavnou melodií bylo pro mnoho dětí spíše povinností než zábavou a příjemněním volných chvil.

V dnešní době se postupně setkáváme s novými českými publikacemi, které se zaměřují spíše na výrazovou složku hry, na rozvíjení talentu, na probouzení vztahu a citu k hudbě a především na hudební fantazii. Jednoduše řečeno se jedná o výukové materiály podněcující přirozenost, zájem a hravost dítěte. Tyto školy pak využívají jednu z nezákladnějších lidských dovedností, kterou je řeč. Dítě se stejně tak jako mluvit učí hrát a poznávat hudbu.

Vyvstává nám ale otázka, který z těchto stylů výuky je lepší či efektivnější? Tuto a další otázky metodických postupů v jednotlivých klavírních školách se budu snažit zodpovědět ve své práci. Zaměřím se na čtyři nejvýznamnější klavírní školy od druhé poloviny 20. století, kterými jsou:

Z. Böhmová, A. Grünfeldová, A. Sarauer, *Klavírní škola pro začátečníky* [1];

Z. Janžurová a M. Borová, *Klavírní školička* [2][1];

Z. Janžurová a M. Borová, *Nová klavírní škola*[3];

L. Šimková, *Klavírní prvouka* [8]

2 Z.Böhmová, A. Grünfeldová, A. Sarauer: Klavírní škola pro začátečníky

Klavírní škola pro začátečníky je jakousi stálicí v českém klavírním vyučování, i když v poslední době její význam ustupuje do pozadí. Tato škola si dle slov autorů klade za cíl vzbudit v žácích lásku k hudbě, rozvíjet jejich hudební vlohy a cítění hudby. Je výsledkem práce tří autorů - Alosie Sarauera, Zdenky Böhmové a Arnošky Grünfeldové, kteří podle jejich slov vycházeli z české tradice výuky hry na klavír a jejichž vzory pro ně pak byli například Josef Proksch, Zdeněk Fibich, Jan Malát, Vilém Kurz a další.

Kniha je dělena do tří částí:

- 1) Průprava před hrou z not
- 2) Hra z not, která pak obsahuje i technickou stránku výuky
- 3) Výběr přednesových skladeb

2.1 Průprava před hrou z not

Už z nadpisu můžeme vidět, že se jedná o beznotovou výuku, stejně tak, jako u dalších níže uvedených klavírních škol - Klavírní prvouky nebo Klavírní školičky. Ačkoli si autoři kladou za cíl vzbudit u žáka zájem o hudbu a klavírní hru, aby uměl hudbu poslouchat, rozvíjet jeho hudební vlohy, je zde uvedeno pouze několik málo příkladů lidových písní. Stejně tak jako u předchozích škol, i tato škola vybízí učitele, aby žákům píseň předehrál, vysvětlil její obsah a přezpíval ji a poté rytmicky vyklepal její rytmus a zahrál jedním prstem podle sluchu. Autoři sice uvádějí, že se žák má písně učit na jednoduchých lidových písních, avšak příklady tak jednoduché nejsou. Přestože je zde uvedena poznámka, že volíme písně adekvátně schopnostem žáka, písně uvedené jako příklady vhodné pro zpívání a hraní podle sluchu jsou pro malé děti poněkud těžší. Pro ně by bylo vhodnější zvolit kupříkladu jednoduché písničky o dvou či třech tónech. Dalším krokem je podle autorů seznámení žáka s nejdůležitějšími hudebními pojmy, správné sezení a držení těla u klavíru, seznámení žáka s klaviaturou prostřednictvím základních úhozových cvičení. Velká část výkladu je věnována správnému postavení ruky – zápěstí, prstů a poloha paže.

V další podkapitole je oproti dále analyzovaným publikacím školám poměrně velký prostor stručnému výkladu základních pojmů a odborných poznatků. Je zde vysvětlen pojem hudba, tón, typy klavírů, jména kláves a co je notové písmo. Vzápětí je tak vysvětlena i délka not a klíč houslový i basový, přestože s basovým klíčem na začátku knihy autoři nepracují. Jedná se tedy pouze o teoretický výklad. Později v kapitole hraní z not je basový klíč opět zařazován.

příslušný prst.“¹ Dítě tak nenásilnou formou hry ve skutečnosti plní obdobu výše uvedeného cvičení, aniž by tomu přikládalo váhu opravdového cvičení na počítání.

2.2 Hra z not

Kapitola hra z not začíná v pětiprstové poloze, stejně jako v dále zmíněné publikaci Klavírní prvouka, s cílem přesné orientace žáka na těchto klávesách i se zavřenými očima. Po dlouhou dobu se však žák seznamuje s notami pouze v pětiprstové poloze, čímž se nám vytrácí záměr udržení portamentovaného úhozu a volného pohybu mezi jednotlivými úhozy. Cvičení však nebývají pro žáky zajímavá, naopak jsou vnímána jako forma drilu. Osobně bych upřednostnila lidové písně či jakékoli dětské písničky a melodie pro děti zajímavé a zábavné, rozvíjející jejich hudebnost, která je těmito takřka pouze technickými cvičeními spíše potlačena. Za uvážení stojí i skutečnost, že v prvopočátečních cvičeních hry z not jsou použity pouze celé noty. Vzhledem k nedočkavosti či dychtivosti dětí není příliš vhodné použití těchto dlouhých hodnot, protože pro dítě je nota na 4 doby v jeho chápání příliš dlouhá a je to pro něj relativně dlouhá doba nečinnosti. Zpočátku jsou cvičení určena pouze pro pravou ruku, později můžeme najít pouze několik málo cvičení se střídáním obou rukou. Tato cvičení, resp. jejich počet, bych hodnotila jako nedostatečná, protože střídáním rukou si dítě osvojuje nejen jejich motoriku, ale i orientaci na klávesnici. Velice brzy je v Klavírní škole pro začátečníky zařazena hra polyfonní, se kterou podle mých zkušeností většina dětí zápolí. Cvičení nejsou totiž mnohdy ani v rovném pohybu, ale ani v pouze v protipohybu a je tak pro děti velice těžké začít číst tak rychle obě osnovy najednou a hned se orientovat, pakliže jejich zkušenost s hrou pouze jednoho řádku byla minimální. Navíc opět musím zdůraznit nepříliš lákavé melodie, které jsou velmi strohé a pro děti nudné a mohou tak vést k tomu, že žák přestane přemýšlet o tom, co a jak hraje. Také bych zmínila poměrně záhy se vyskytující “cvičení nezávislosti rukou“, kde jedna ruka hraje legato a druhá ne. Toto cvičení je podle mých zkušeností pro děti velice obtížné, obzvláště v počátcích u mladších žáků. Už samotná hra legato je pro děti něčím novým a nesnadným a než je možné začít s hrou takovýchto cvičení, je nutné více procvičit ji samotnou.

Po několika cvičeních hry oběma rukama dohromady se setkáváme s vysvětlením pojmu dynamika, který je odborně popsán, ale především pro malé děti není vysvětlen či popsán natolik pochopitelně, jako je tomu například v Klavírní školičce, o které se zmíním později. V ní je zdůrazněno vnímání crescenda a decrescenda a poté velice důležité pohybové znázornění, kde platí stejně jako u cítění rytmu nutnost vnímání a prožitku. Ihned po vysvětlení dané problematiky je vhodné, resp. nutné toto procvičit či alespoň ukázat na příkladu, ale v Klavírní škole nic takového

¹ Zdroj: [9], str. 11

2.3 Shrnutí

Klavírní škola je jakýmsi přechodem mezi soudobými trendy výuky hry na klavír. Z mého pohledu se pro malé děti rozhodně nehodí, působí nezábavně a děti nemají pocit hry, ale naopak povinnosti. Chybí zde jakýkoli podnět k tvořivosti, hudební představivosti či fantazii. Cvičení, která mají správný záměr, jsou pak znehodnocena nezábavností a stereotypem. Kladně nemohu hodnotit ani počátek hry z not v pětiprstové poloze, který vede ke ztuhlosti paže. Výběr skladbiček je zpočátku poněkud nešťastný, zaměříme-li se na žáky mladšího věku, pro které zde není jakékoli tvořivé využití, hry nebo hádanky, které by je motivovaly a upoutaly jejich pozornost. Vše ale ovšem opět závisí na individualitě žáka, kterému je nutné výuku přizpůsobit. V druhé půlce knihy je již výběr skladeb barvitější a přináší tak různorodost. Tuto klavírní školu bych doporučila spíše pro starší žáky, protože výuka je poněkud zrychlená a ve srovnání s například dále analyzovanou Novou klavírní školou zde chybí procvičení některých základních dovedností a vědomostí.

3 L. Šimková: Klavírní prvouka

Autorkou Klavírní prvouky je Ludmila Šimková a autorem klavírního zpracování lidových písní, tanců a říkadel je Otto Šimek. U některých písní pak můžeme najít velmi jemné ilustrace Markéty Králové.

V této publikaci nenajdeme jiné skladbičky než české a moravské lidové písně. Důvodem tohoto výběru jsou podle slov autorky především: „ryze hudební hodnota písní, formální struktura tkvící svými kořeny v téže půdě jako celá rozsáhlá epocha evropského hudebního vývoje a – byť jakkoliv skrytá – blízkost lidových písní našemu hudebnímu cítění.“²

Podíváme-li se na tuto učebnici z hlediska dělení do jednotlivých kapitol, zjistíme následující:

- Beznotová hra – rozvoj rytmu
- Hra z not a notový zápis
- Protipohyb a rovný pohyb v pětiprstové poloze, počátky polyfonie
- Postupné rozšiřování pětiprstové polohy

3.1 Beznotová hra

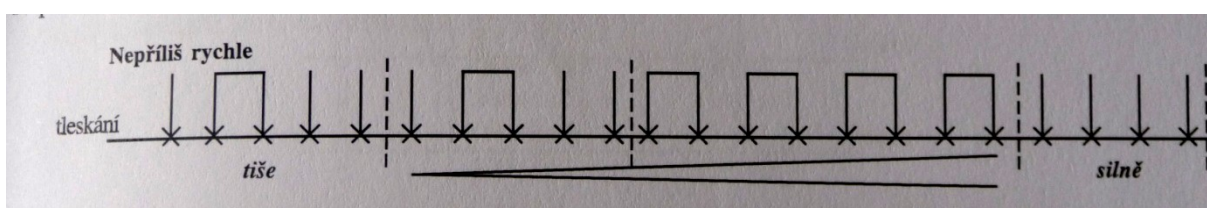
V první kapitole Klavírní prvouky je kladen důraz především na propojení pohybu a sluchové sféry, čehož je dosaženo především formou nápodoby učitele žákem a jejich společnou komorní, spíše tříruční a čtyřruční hrou jednotlivých písní a říkadel. Jednotlivé písně a říkadla jsou tomuto proto uzpůsobeny tak, aby žák hrál v úplných začátcích pouze jeden tón portamentovaným úhozem střídavě pravou a levou rukou a učitel mu k němu hraje plnohodnotný a někdy i velice zajímavý harmonický doprovod. Žák se tak od začátku nejen soustředí na tvorbu tónu, ale je schopen vnímat i harmonii skladby i složitější rytmus. Zároveň je také důležitým faktorem to, že se žák může cítit rovnocenným tvůrcem a interpretem hudebního díla, což může pozitivně podněcovat jeho vztah k hudbě. Portamentovaný úhoz pravou a levou rukou je zde volen z důvodu pohybové nezávislosti paží, což je z pohledu autorky Klavírní prvouky základním požadavkem pianistického rozvoje. Portamentovaný úhoz je pak z pohledu většiny klavírních škol nejpřirozenějším a nejsnadnějším úhozem a je zařazován jako první.

Žák od počátku nečte notový zápis, učitel mu několikrát přehraje celou píseň, aby si žák zapamatoval její harmonický i melodický průběh. Zpočátku tak dítě rytmus vytleskává či jinak

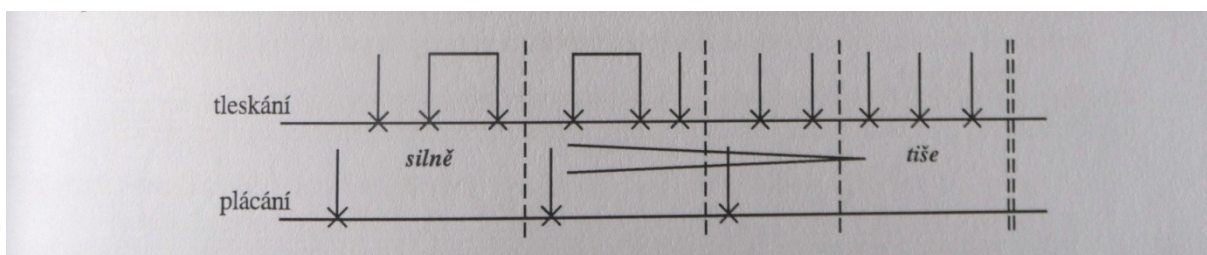
² Zdroj: [9] str. 2

vyjadřuje (např. dupáním, pleskáním do kolen či pochodováním) a později pak doprovází učitele tak, že hraje tzv. puls hudby.

Rytmus je pak v Klavírní prvouce žákovi představen a následně graficky osvětlen na jednotlivých slovech či například jménech ostatních dětí a poté na jednoduchých říkadlech. Od grafického zakreslení rytmu potom autorka volně přechází k prořkávání rytmického obrazu slabikami – Tý, Tá, Tá-á a podobně. Společně s rytmickou složkou výuky je možné zapojit i výuku dynamiky, kdy dítě tleská zpočátku tiše a postupně zesiluje. Zde je ještě nutné dodat, že mladší děti předškolního věku nejsou ještě zcela motoricky vybaveny, proto je nutné, aby učitel nevyžadoval jejich výkon s naprostou přesností.

Obrázek 4 - Návčik dynamiky 1, zdroj: [8] str. 5

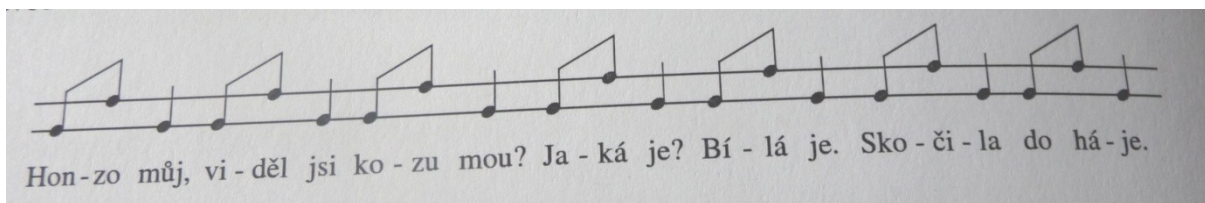

Obrázek 5 - Návčik dynamiky 2, zdroj: [8] str. 5

Autorka také upozorňuje na to, že je nutné dbát i na náladové ladění skladby, zda je skladba lyrická nebo naopak pochodová. Žák by měl toto rozpoznat a vyjadřovat rytmus tak, aby byl v souladu s tímto faktem. Později je pak dítěti vysvětlen rytmus a jednotlivé délky not, opět zpočátku dohromady na jednoduchých říkadlech či známých písních uvedených na začátku učebnice.

3.2 Hra z not a notový zápis

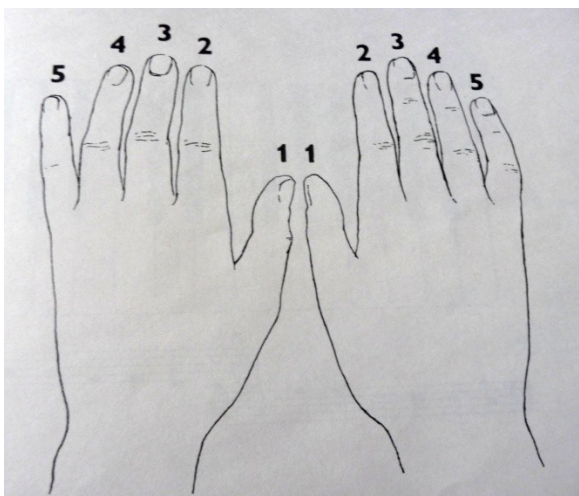
Důležitým krokem, který autorka knihy uvádí souběžně s osvojením si prvních not, je orientace na klávesnici. Nejprve hmatové seznámení s černými a bílými klávesami, které probíhá pouze po hmatu se zavřenýma očima. Poté seznámení s klávesami C, D a E. Později s ostatními, až dojdeme k oktávě. K procvičení jednotlivých prstů ruky uvádí pak autorka opět několik krátkých říkadél.

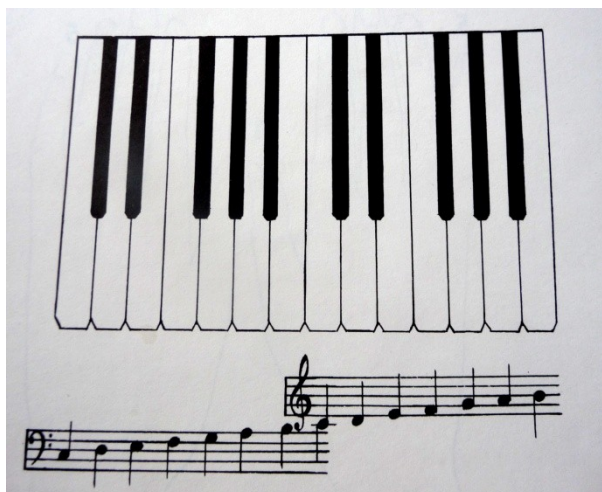
Obrázek 6 - Procvičení jednotlivých prstů ruky, zdroj: [9]str. 12

K zápisu not u těchto říkadél je užito ze začátku pouze dvou linek. Podle notového zápisu na těchto dvou linkách se dítě učí říkadlo nejprve zazpívat a zároveň umět melodii vykreslit rukou. Učíme, od kterého tónu má dítě začít hrát. Postupně je možné transponovat výše. Důležité je, aby si žák uvědomil, že do mezery lze zapsat ještě jednu notu.

Při seznámení žáka s houslovým klíčem uvádí autorka vysvětlení, že klíč G se obtáčí kolem linky, na které najdeme notu G. Od nich bude postupně žák hledat ostatní noty. Je to zajímavé vysvětlení, které si dítě rychle osvojí, protože není pouze teoreticky suše vyloženo. Můžeme pak vysvětlení upravit, že houslový klíč je had, který se omotává kolem druhé linky, či si jej jakkoli upravit dle úvahy učitele. Důležité je zmínit, že autorka uvádí oba klíče najednou (jedenáctilinkový systém), na rozdíl od Klavírní školičky, kdy se žák seznámí nejdříve s houslovým klíčem a později s basovým. Žák si tak od začátku utřídí souvislosti mezi oběma klíči ihned. Hned na úvodní straně této kapitoly autorka žáka seznámí s tím, co to je prstoklad obrázkem s pravou i levou rukou s uvedením houslového i basového klíče pod klaviaturou, aby žák lépe pochopil souvislost mezi klíči a orientoval se tak i na klaviatuře. Hned v první písničce o dvou tónech autorka užila obou klíčů, žák už se tak začíná orientovat v obou klíčích při hraní první písňe a osvojuje si tak nově nabyté znalosti zkušenostmi.

Obrázek 7 - Vysvětlení prstokladu, zdroj: [8] str. 29

Obrázek 8 - Ukázka znázornění houslového a basového klíče, zdroj: [8] str. 30

Z počátku této kapitoly vidíme, že autorka zařadila nejdříve jednoduché skladby a upozorňuje, že je dobré, aby žák skladbu nejprve zazpíval, ale zároveň upozorňuje, že učitel nesmí žáka do zpívání nutit, v případě, že žák nechce píseň zazpívat, zazpívá ji učitel sám a žák ji potom vytleská a přeříká na pro něj již známé rytmické slabiky (TÁ-TY). Tyto slabiky velice pomáhají žákům k představě správné délky not. Ze svých zahraničních zkušeností mohu potvrdit, že je tato metoda užívána ve většině evropských zemí. Zároveň také autorka zdůrazňuje, že si žák musí nejprve pročíst melodii a udělat si o ní představu a ne hrát od noty k notě. Velmi brzy je v knize uvedena práce s posuvkami, transpozice skladbiček a uvádění tóniky a krátce na to osvětlení stupnic.

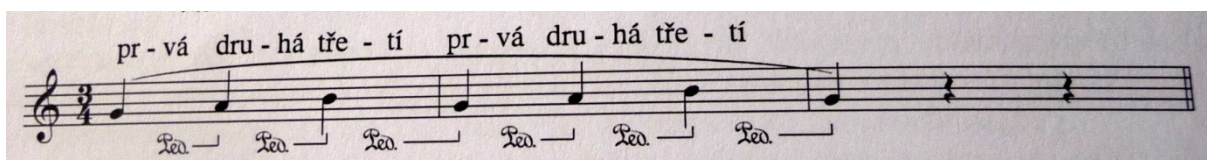
3.3 Protipohyb a rovný pohyb v pětiprstové poloze, počátky polyfonie

Tato kapitola začíná hrou oběma rukama protipohybem, zprvu na pár tónech, později na více a poté přejde v hru unisono. Autorka začíná hrou protipohybem proto, aby bylo docíleno uvědomění si oporné funkce trupu, což podle slov autorky později stabilizuje práci paže. Celá tato část knihy se drží pětiprstové polohy, což je v rozporu s novými názory pro výuku, například pak s publikací Klavírní pedagogika Aleny Vlasákové, která striktně zakazuje držení dítěte pouze v pětiprstové poloze. Pětiprstové polohy se pak nedrží ani Klavírní školička či Nová klavírní škola. V této kapitole se již začíná častěji objevovat dynamické označení a práce s ním, které je podle mého názoru dostačující k rozvoji hudebnosti dítěte.

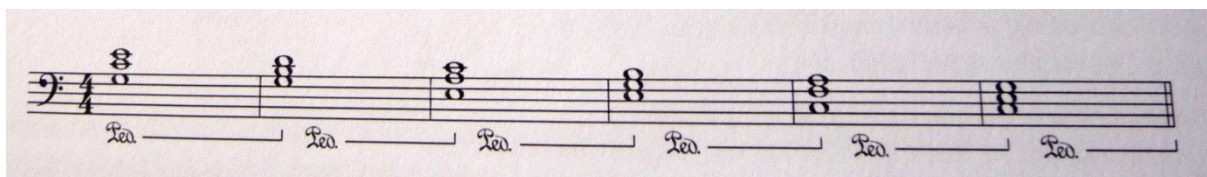
3.4 Postupné rozšiřování pětiprstové polohy

Počátkem další kapitoly se Klavírní prvouka nezabývá již pouze pětiprstovou polohou, ale přechází plynule v hru v širších polohách. Dochází zde k plynulému přechodu hraní staccato, tenuto, podkládání a překládání prstů, nácvičku stupnic, dvojzvuků i akordů. Písně jsou více a více obtížné především rytmem, který je odlišný a poněkud složitější u některých tanců jako je například Chamajda, Bavorák či například Vrták.

Těmito skladbičkami učebnice Klavírní prvouka končí. Podíváme-li se však do metodické příručky, najdeme několik dalších témat a technických cvičení. Prvním z nich je nácvička pedálu, vysvětlení pojmů pedálu přímého a synkopického.

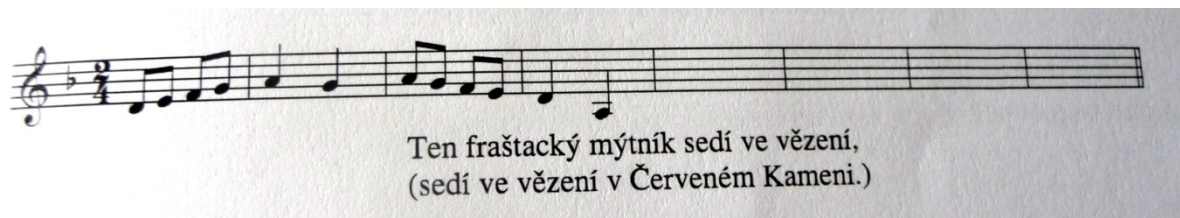

Obrázek 9 - Nácvička užití pedálu 1, zdroj: [9] str. 22

Obrázek 10 - Nácvička užití pedálu 2, zdroj: [9] str. 22

Dále se autorka v metodických poznámkách pro učitele zmiňuje o hře z listu, najdeme zde i úvod k improvizaci a je zde uvedeno několik ukázek neúplných melodií, které žáci doplňují. Tato cvičení jsou velice prospěšná pro hudební představivost a rozvoj hudebnosti u žáků.

Obrázek 11 - Ukázka improvizace, zdroj: [9] str. 25

Nakonec se dostáváme k technické části učebnice, kde se autorka zmiňuje o správné technice dýchání, plynulosti pohybu a nenásilnosti a uvádí několik možných cvičení určených k docílení správných návyků. Velký prostor je zde věnován nácvičce hry portamento, opět pomocí

říkadel, při kterých žák provádí úhoz prsty na stůl, víko klavíru či vlastní ruku. Postupně autorka přechází k úhozům na klávesnici, později pak ke cvičením nácvičku hry stupnice, dvojhmatů a akordů. Konec metodické příručky je věnován příkladům cvičení i nácvičku jak portamentovaného úhozu, tak i staccata, legata, dvojhmatů, stupnic, přenosu ruky po klávesnici a dalších rad pro učitele. Tato příručka je vhodná pro začínající učitele, kteří v ní najdou nejen inspiraci pro různá cvičení, ale i množství metodických rad.

Obrázek 12 - Legatová cvičení, zdroj: [9] str. 39

3.5 Shrnutí

Klavírní prvouka je bezpochyby velkým a hodnotným přínosem pro žáka v době jeho prvopočátků hry na klavír, s přihlédnutím především k jejímu kulturnímu přínosu – tedy výčtem mnoha českých a moravských písní ať už rychlých či pomalejších, expresivních i lyrických a tanečních, někdy známých, avšak ve většině případů neznámých. Dítě tak pozná nové melodie, harmonie i rytmy, jako například u již zmiňovaných tanců. Velkým pozitivem této školy je i ten fakt, že u mnoha písní je uveden klavírní doprovod, který není těžký a je hratelný například i pro pokročilejšího žáka. Dítě tak již od začátku tvoří hudební dílo, je součástí harmonie, což jistě podněcuje rozvoj jeho hudebnosti. Ne nepodstatná je rovněž skutečnost, že žák je ve chvíli hraní s učitelem součástí komorního tělesa, což pozitivně přispívá k jeho hudebnímu sebevědomí. Nutno ale podotknout, že jsem se setkala ve své učitelské praxi s několika žáky, kteří odmítali jakoukoli komorní hru a raději hráli sami. Zde je důležité připomenout, že je nutné neustále myslet na individuální potřeby žáka a výuku mu tudíž přizpůsobit.

Klavírní prvouku bych hodnotila jako velmi zajímavý materiál pro doplnění výuky a ve své praxi ji velice často používám, nikoliv však jako jedinou možnost, ale jako jednu z možností. Jako velice zábavné mohou žáci hodnotit to, že jsou po celou dobu vyučování pouze prostřednictvím formy písně. Tou to ale bohužel i končí a jakékoliv přídatné aktivity k podněcení hudebního či

technického rozvoje chybí. Dlužno dodat, že podmínkou toho, aby mohl učitel plnohodnotně z této učebnice vyučovat, jsou Metodické poznámky, bez nichž je to, co jsem výše zmiňovala a čeho chtěla Ludmila Šimková dosáhnout, méně hodnotné. Je také dobré zařadit i jiné skladby než jen lidové písně, děti by měly poznat i jiné styly hry a harmonií. Nebylo by ke škodě věci, kdyby bylo do samotné učebnice zařazeno více improvizčních cvičení či her tak, aby si žák mohl sám vyhledávat melodii, nacházet harmonické funkce a podobně. Učebnice také postrádá plnohodnotná systematická technická cvičení, která by dál rozvíjela technické dovednosti žáka.

4 Z. Janžurová, M. Borová: Klavírní školička

Autorky klavírní školičky využily své dlouholeté zkušenosti s dětmi předškolního a raně školního věku, kterým je tato školička především určena, a vytvořily zcela nový typ klavírní školy, jejíž koncepce je zcela odlišná od jiných klavírních škol. Její odlišnost můžeme spatřovat především v jejím stylu výuky, jehož podstatou je „hraní si“. Každá kapitola má navozovat především atmosféru hry a zábavy, ať už jde o stránku rytmickou, představivost či hudební paměť. Klavírní školička proto pracuje se spoustou říkadel, hádanek a lidových písní či krásných melodií. Vše je tak pro děti daleko přirozenější a nenásilnou formou je tak rozvíjeno jejich hudební vnímání, které je umocněno prožitkem. Součástí Klavírní školičky však nejsou jen metodické poznámky pro učitele, ale najdeme zde i list pro rodiče, který je jakýmsi úvodem k práci s knihou, dětmi a jejich výchovou. Tento úvod by se dal nejlépe charakterizovat jednou z úvodních vět tohoto Listu pro rodiče: „Naše hry u klavíru jsou určeny talentovaným dětem v útlém věku, umožňují jim důkladnou přípravu k dalšímu hudebnímu vývoji. A nejen to; chceme se pokusit utvářet takové povahové vlastnosti, které jsou předpokladem celkového úspěšného rozvoje vašeho dítěte (schopnost soustředění, pozornost, vytrvalost atd.)“³. Už tento úvod naznačuje, jak důležité je, aby rodiče s dětmi komunikovali a doma s nimi probírané písničky či říkadla procvičovali. Důvodem je nejen správné a rychlejší nacvičení látky, ale tato spolupráce vede i k upevnění vztahu dětí a rodičů, pakliže rodiče dokážou navodit správnou atmosféru a náladu pro hraní. Tato publikace obsahuje jak notový a obrázkový materiál pro děti, tak i metodické poznámky pro učitele, které jsou součástí knihy a je možné je nalézt vždy na levé straně, ta pravá je pak vždy určena dětem.

Klavírní školička je rozdělena do dvou částí:

1) Rozvíjení hudebnosti:

- rozvíjení sluchové představivosti
- rozvíjení rytmické představivosti
- rozvíjení hudební paměti
- rozvíjení tvořivosti a elementárního citu pro formu

2) Rozvíjení nástrojových dovedností:

- úhoz portamento a staccato jednotlivým prstem
- vázání tónů skupinkami prstů s přenášením do různých oktáv

³Zdroj: [2] str. 7

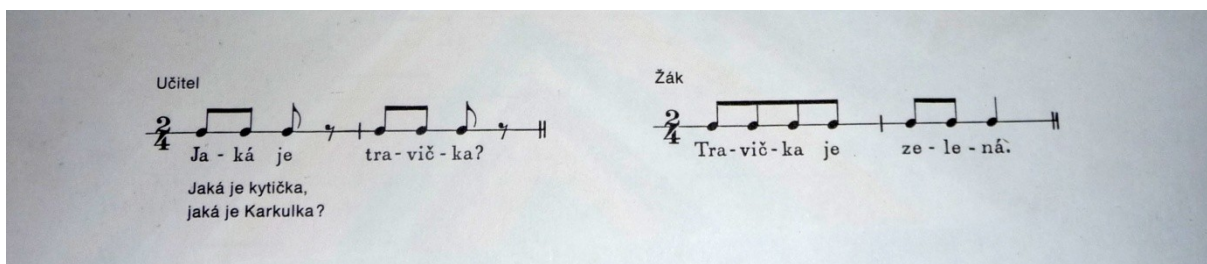
- hra dvojhmatů a akordů
- příprava vícehlasu
- změna polohy ruky, příprava ke hře stupnic
- základní a agogika

4.1 Hra bez not

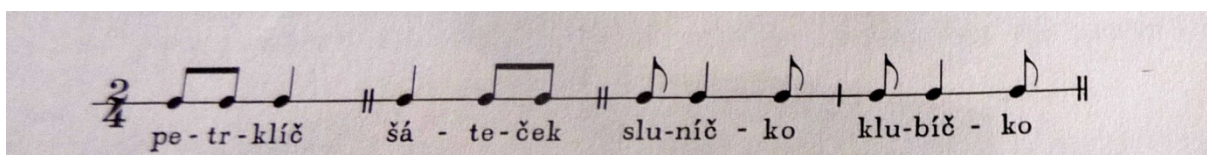
První částí Klavírní školičky je práce bez not. Jsou zde prezentována různá říkadla, hudební hry a písničky, jejichž cílem je vyvolat v dítěti příjemný pocit hry a ne pouze práce. To se velice pozitivně odráží na vztahu dítěte k hudbě. Klavírní školička využívá nápodoby základních dovedností jakými je například řeč, která je pro děti přirozená. Řeč je pak stejně jako hudba rytmická a tímto se dostáváme k funkci říkadel. Tato publikace však zařazuje i prvky pohybové a výtvarné, jak je uvedeno v metodických pokynech pro učitele. Obrovskou výhodou je hra široké palety tónů, kterou může dítě využívat. Stejně jako u Klavírní prvouky, i zde je dítě doprovázeno učitelem, kdy může naslouchat širší harmonii a může tak být součástí komorní hry. Toto je velmi důležité i pro vztah dítě - učitel a pro psychologický vývoj dítěte, jak jsem již uvedla v kapitole o Klavírní prvouce. Stejně jako v již zmíněné publikace i v Klavírní školičce najdeme písně či skladbičky, o kterých si dítě s učitelem povídá, přemýšlí, jaký je charakter skladby, zda je veselá či smutná, společně si ji zazpívají, či ji žák vyjadřuje pohybem.

Beznotová hra v Klavírní školičce začíná jako jediná posloucháním ticha a tónu, což je důležité jak pro koncentraci dítěte, tak i pro hudební vnímání. Děti se lépe soustředí na jednotlivé tóny a snaží se poté rozlišovat jejich hloubku či výšku a později vzdálenosti dvou tónů, jako například u hry na zvířátka, kdy děti přirovnávají tóny k jednotlivým zvířátkům. Učí se tak od začátku rozeznávat výšku tónu i orientovat se na klaviatuře – kde je možné přibližně daný tón najít, jestli je na klaviatuře nahoře či dole.

Ruku v ruce s poslechovými cvičeními jdou i cvičení rytmická, která jsou dětem opět podávána formou hry např. na ozvěnu, za použití krátkých slovních spojení a později i delších říkadel. Zde je důležitá právě složka řeči, která je pro dítě přirozená a díky níž dítě lépe pochopí, co je to rytmus. Rytmičkových her, říkadel najdeme v Klavírní školičce mnoho a učitel se jimi může snadno inspirovat a vyhledat jakákoli další cvičení. Brzy se začíná pracovat i s melodickou složkou s využitím předchozích říkadel. Jde tak o velmi přirozený a plynulý přechod od vytleskávání říkadel k hraní na klaviatuře zpočátku dvou tónů, kdy učitel dítěti předehraje opět několik slov či krátké říkadlo.

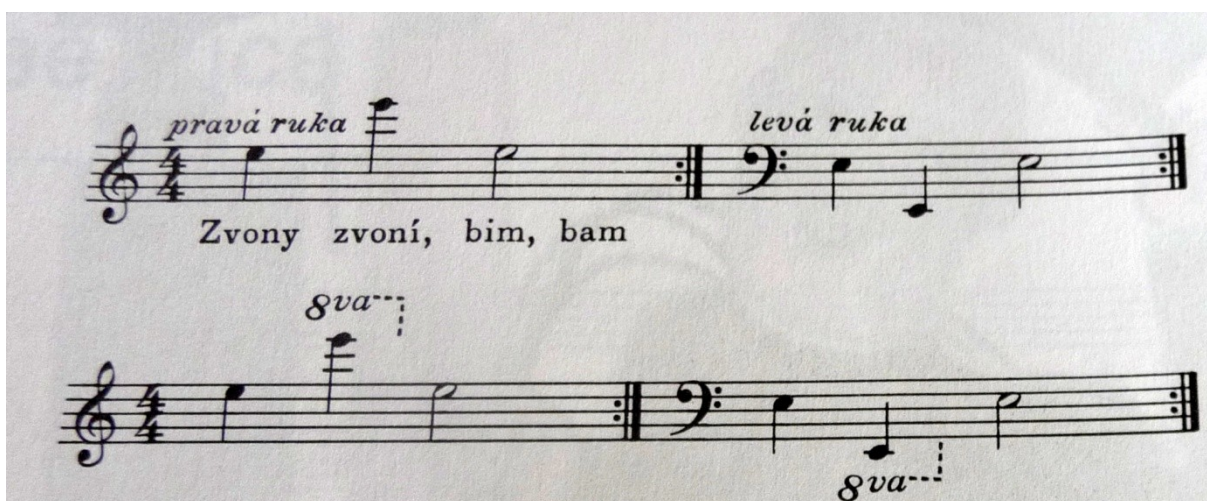

Obrázek 13 - Rytmická cvičení 1, zdroj: [2] str. 18

Obrázek 14 - Rytmická cvičení 2, zdroj: [2] str. 18

Důležité je, že dítě se již od počátku pohybuje v různých tóninách a poslouchá tak všechny tóny, nejen tóny obsažené v tónině C dur. Žák tak od počátku hraje i na černých klávesách. Žák není nucen držet se pouze v pětiprstové poloze, ale veškeré tóny jsou prováděny portamentovaným úhodem, na rozdíl od Klavírní školy pro začátečníky. Postupně se říkadla a hádanky stávají těžšími, dítě již od začátku střídá obě ruce tak, aby byly rovnoměrně zatíženy. Již od úplného začátku je zařazena také složka technického cvičení, opět velmi nenásilnou formou – Hra na zvony, kdy je dítě opět hrou přivedeno k uvolnění ruky a volnému ponoření do kláves.

Obrázek 15 - Hra na zvony, zdroj: [2] str. 32

Vše je provedeno za pomoci učitele, který žákovi ruku jemně vede. Toto základní cvičení je několikrát opakováno z důvodu uvolnění jak dítěte samotného, tak i jeho rukou a vede jej ke správnému posezu u klavíru a přenášení váhy těla.

Velice zajímavou složkou této části Klavírní školičky je zhudebnování pohádek, kdy děti vymýšlejí a zhudebňují pohádky ať už z vlastních nakreslených obrázků nebo obrázků v učebnici. Je to velice zábavná aktivita, která rozvíjí fantazii dítěte a dává mu volnost jak v projevu hlasovém, tak i ve hře na klavír.

Po správném ovládnutí hry portamento přichází nácvik hry staccato, stejně jako v Klavírní škole pro začátečníky, avšak zde navazuje na hru portamento, nikoli legato. Žák je v Klavírní školičce připraven na hru staccato několika cvičeními, která jsou opět realizována formou říkadel, v několika případech doplněných o doprovod učitele.

Stejně jako v Klavírní prvouce, i zde je zařazena rytmická složka v kombinaci se složkou pohybovou, a to nácvikem pochodu. Učitel hraje pochod uvedený v Klavírní školičce, popřípadě jej zamění podle vlastní úvahy jiným a dítě podle něj pochoduje. Po správném provedení může učitel libovolně zrychlovat či zpomalovat tempo hry, čímž se dítě snaží správně reagovat na tyto změny v co nejkratším čase.

Klavírní školička stejně jako ostatní klavírní školy pracuje převážně s písní lidovou. Její nácvik je pak stejný jako u beznotové hry v Klavírní prvouce: učitel dítěti píseň nejprve přehraje a zazpívá, promluví si o jejím písně a její náladě. Poté spolu nacvičí text písně, naznačí pohybem adekvátně k náladě její rytmus a obsah a nakonec si ji spolu zazpívají a naznačí pohybem její melodii. Poté se dítě snaží píseň zahrát nápodobou.

4.2 Hra z not

Kapitola Hra z not není nijak oddělena, je to spíše plynulý přechod ke hře not opět za užití říkadel. Jako první notu, kterou se dítě naučí, autorky zvolily notu E. Nutno dodat, že pro zápis not je od počátku zvolena pětlinková notová osnova, nikoli pouze dvoulinková, která je použita v některých jiných školách. Dítě se seznámí s tónem E na klaviatuře a notou v notovém zápisu a procvičuje si její hledání a užívání na rozmanité škále říkadel, která jsou opět doplněná doprovody pro učitele. Stejným způsobem se pak žák seznamuje postupně i s dalšími notami. Toto je vždy ale proloženo opakováním náslechu hraných tónů či získáváním nových technických poznatků, kterými jsou např. hra legato. Tu je opět možno nacvičit na jednoduchých říkadlech. Dalším novým poznatkem je dynamika, která je do výuky včleňována postupně. Dynamice a agogice se Nová klavírní školička věnuje od samého začátku a je zmiňována v průběhu celé knihy. Autorky již na začátku u tleskání či jiného výrazového ztvárnění rytmu zmiňují nutnost učitele dbát na to, aby nálada písně přesně korespondovala se způsobem a silou tleskání, popřípadě dupání a podobně.

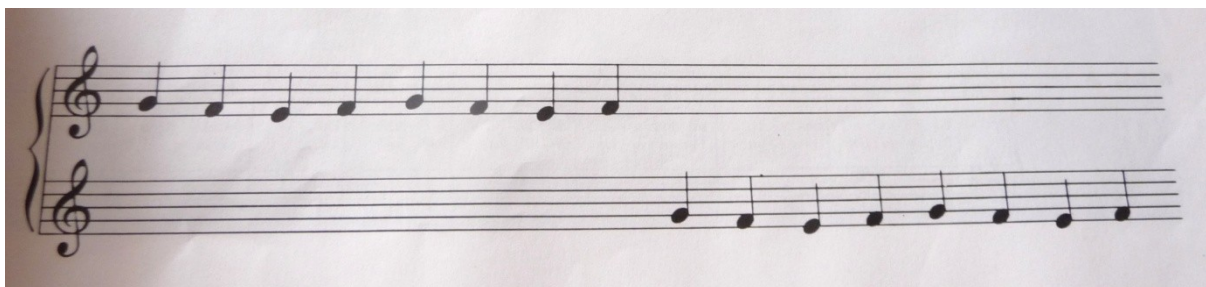
Později na začátku hry podle sluchu, například ve Hře na ozvěnu, je zařazeno cvičení, ve kterém již dítě rozlišuje dynamiku forte a piano.

Obrázek 16 - Hra na ozvěnu, zdroj: [2] str. 34

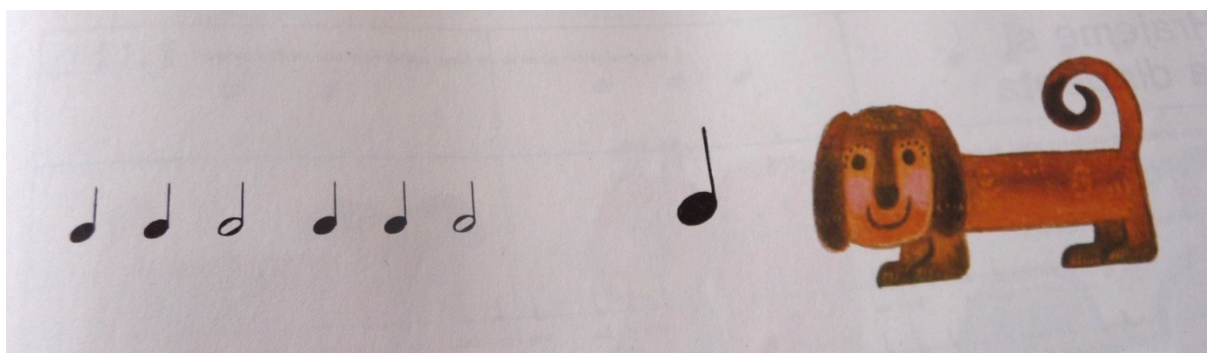
Později při hře z not je již zařazeno cvičení na procvičení dynamiky a dynamická označení jsou pak již zařazována ve všech písničkách a skladbičkách.

Již od počátků hry z not je dítě vedeno ke hře oběma rukama, které střídá. Nejprve bez notových hodnot.

Obrázek 17 - Návěv hry z not, zdroj: [2] str. 79

Později se pak dítě seznamuje s notovými hodnotami opět pomocí říkadél, u kterých naznačuje rytmus stejně tak, jak rytmicky vyslovuje daná slova. Hodnoty not si pak dítě osvojí na jejich zápisu, kdy se snaží vymyslet slova k jednotlivým notovým zápisům.

Obrázek 18 - Příklad rytmického cvičení, zdroj: [2] str. 85

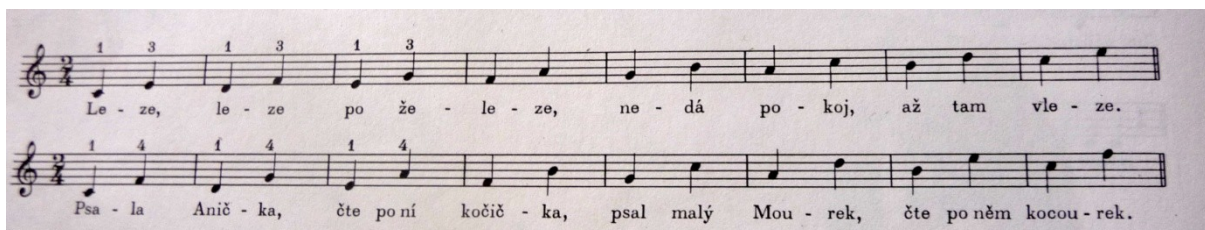
Tato metoda je opět nenásilnou formou počátku čtení rytmických hodnot a můžeme ji najít pouze v Klavírní školičce. Malé děti, pro které je určena, tímto nenásilným způsobem rychle a snadno pochopí, co to vlastně rytmus je, aniž by musely od prvopočátku složitě počítat. Často se totiž setkávám s malými dětmi, které přijdou, snaží se počítat, protože je to učitel naučil, ale nevědí, co a proč počítají. Tato metoda jim umožňuje snadný přístup k teorii, aniž by se učily či byly nuceny počítat, aniž by záměr počítání úplně pochopily. Po nácviku počítání dob následuje kapitola o pomlkách, které jsou opět vysvětleny na říkadlech.

Obrázek 19 - Nácvik počítání pomlk, zdroj: [2] str. 92

Stejně tak jako v Klavírní prvouce si děti také zahrají na dirigenta a budou dirigovat tak, aby podle nich mohl učitel hrát. Je to opět velice nenásilná forma osvojení si přízvuchných dob.

Pokud se podíváme na technická cvičení v Klavírní školičce, vidíme, že se opravdu liší od staršího způsobu výuky u Klavírní školy pro začátečníky. Technická cvičení v publikaci autorek Janžurové a Borové nejsou pouze nudnými cvičeními, ale naopak jsou vyložena opět formou říkadla, kdy dítě zároveň říká říkadlo a hraje jedno ze cvičení.

Obrázek 20 - Příklad technického cvičení, zdroj: [2] str. 96

Prstových cvičení, cvičení na procvičení dynamiky, dvojhmátů, orientace na klaviatuře a dalších najdeme v průběhu celé knihy nespočet a vždy se objevují v podobných intervalech tak, aby se rovnoměrně rozvíjela jak technika hry dítěte, posez u klavíru, ale především jeho hudebnost.

Čím je dítě pokročilejší, tím více se objevuje klavírních doprovodů učitele, některé jsou opravdu krásné a harmonicky pestré a bohaté. Dítě se tak naučí od základních doprovodů vnímat základní harmonické funkce, kterými jsou tónika, subdominanta nebo dominanta, a později vnímají i složitější harmonie, které jim hraje učitel.

S výukou basového klíče se nezačíná souběžně s houslovým hned na začátku hry z not jako je tomu například u Klavírní prvouky. Začíná se notou velké G, autorky uvádějí důvod většího a jasnějšího rozdílu výšek tónů, aby je dítě bylo schopno jasně rozlišit. Nevýhodou tohoto je, že dítě nemá souvislost mezi tóny velké oktávy a první jednočárkované oktávy v houslovém klíči. Postupně se objevují písně s dalšími tóny basového klíče velké oktávy, avšak autorky stále zařazují také skladby pouze v houslovém klíči, popřípadě skladby s posuvkami jako je křížek, později bé. Postupně se tak žák naučí hrát jak noty v klíči basovém, tak i v houslovém až po rozsah a2.

4.3 Shrnutí

Autorky Klavírní školičky využily svých mnohaletých zkušeností s výukou a prací s malými dětmi a velice citlivě přistupují k jejich výuce. Nic není v této školičce žákům vnucováno násilnou nebo nudnou formou, vše je vykládáno formou hry a říkadel. Klavírní školička děti učí podle toho, co je jim nejpřirozenější, a tím je lidská řeč. Stejně tak přirozeně se postupně učí i hudbě říkadly a písničkami. Zrovna tak jako většina klavírních škol i tato pracuje s lidovou písní, kterou uvádí jak ve hře beznotové, kdy ji děti hrají pouze podle sluchu, tak i ve hře z not. Tato kniha je založena na rozvoji hudebnosti žáka oproti starším klavírním školám či Klavírní škole pro začátečníky. Hudebnost je zde rozvíjena nejen písničkami, ale i hádankami a především hrou podle sluchu. Nutno podotknout, že hru beznotovou autorky této knihy zařazují i později, kdy jsou již žáci schopni hrát z not. Dalším rozdílem mezi touto učebnicí a třeba Klavírní školou pro začátečníky je třeba výuka hry portamento - zde je zařazena na prvním místě oproti Klavírní škole, která ji řadí až na poslední místo. Argumentací autorek je opět přirozenost pohybu a jeho volnost. Také technická cvičení se v různých školách liší - Klavírní školička je podává hravým způsobem, pomocí říkadel a tak se i nudné technické cvičení může pro malé děti stát zábavným. Rozdílný je i postup výuky houslového a basového klíče, kdy v Klavírní škole jsou vyučovány klíče postupně, nejprve houslový, poté basový, avšak například v Klavírní prvouce Ludmily Šimkové děti pracují od začátku s oběma klíči. Z mého pohledu je Klavírní školička jednou z nejlepších klavírních škol, protože hře na klavír se děti učí napodobováním, zcela přirozenými cestami a v neposlední řadě

také velmi příjemnými a zábavnými způsoby. Výstupem tohoto všeho by mělo vypěstování si krásného vztahu nejen k nástroji, ale i k učiteli.

5 Z. Janžurová, M. Borová: Nová klavírní škola

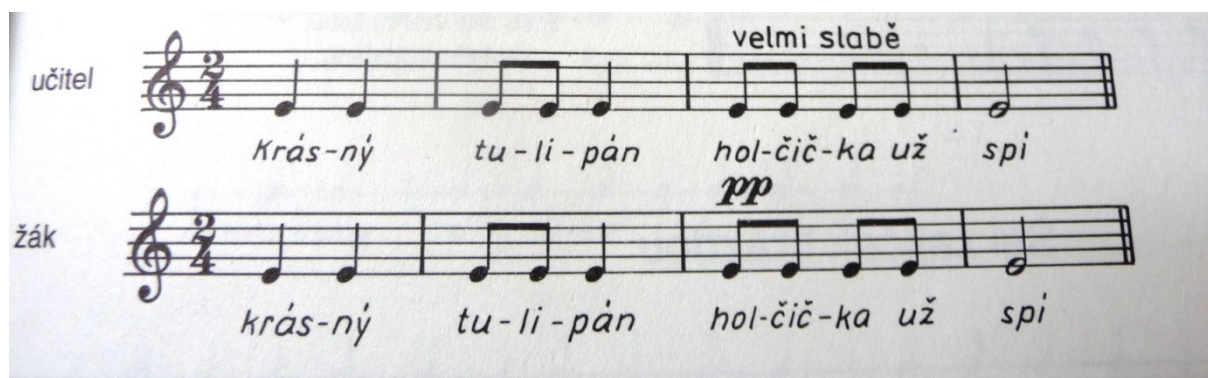
Nová klavírní škola je určena dětem od 7 let a je pokračováním Klavírní školičky. Může ale být užita, podle slov autorky, také bez jakékoli návaznosti na ni. Autorkami jsou opět Zdena Janžurová a Milada Borová. Z Nové klavírní školy je zřetelně vidět styl jejich výuky a zaměření, které vychází opět z jejich dlouhodobých zkušeností a studia zahraničních materiálů. Hned v úvodu je motivační znělka skladba Ze studentského života od Bedřicha Smetany, kterou zahraje učitel žákovi na začátku jeho studia a která by měla být motivací k tomu, aby si ji žák na konci čtvrtého dílu učebnice mohl zahrát sám.

5.1 Hra bez not

Stejně tak jako v Klavírní školičce i tato učebnice začíná hrou portamento, žák se pohybuje po celé klaviatuře, využívá i černých kláves. Autorky opět dbají na volnost paže, správné ponoření rukou do kláves a kvalitu tónu. Zrovna tak jako v Klavírní školičce i zde jsou zařazena cvičení, jako Zvony zvoní či Hry na ozvěnu pro správné uvolnění paží či procvičení portamentovaného úhozu.

Př.: Rytmické ozvěny

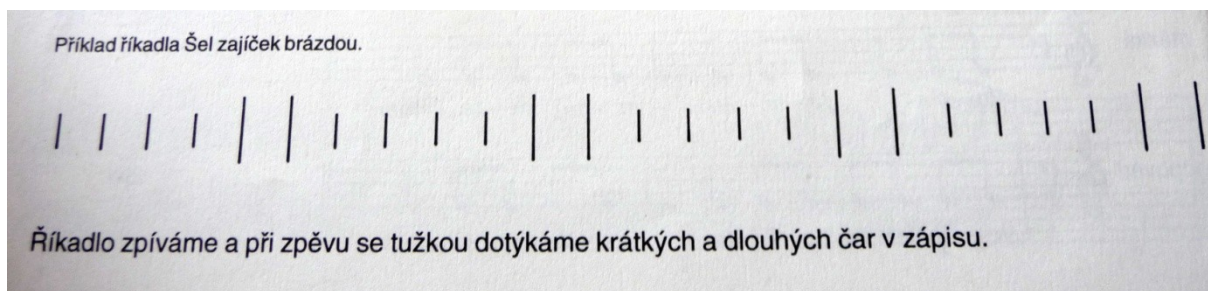
„Jednoduché rytmičké ozvěny děti tleskají, ťukají a hrají protamentem – napodobením učitele. Postupně se učí rozlišovat sudé a liché metrum.“⁴

Obrázek 21 - Rytmičké ozvěny, zdroj: [3] str. 9

Opět jsou zařazena rytmičká říkadla, která jsou uzpůsobena tak, aby dítě hrálo již od počátku oběma rukama. Tato škola je oproti Klavírní školičce uzpůsobena pro starší děti nebo děti, které již z Klavírní školičky hrály, proto zde není rytmus vysvětlován sáhodlouze s obrázky, ale pouze grafickým znázorněním svislými čarami.

⁴ Zdroj:[3] str.9

Obrázek 22 - Návik rytmu, zdroj: [3] str. 10

V notovém zápisu se pak žák seznámí se všemi notovými hodnotami, pod nimiž jsou opět napsána říkadla tak, aby žákům pomohla a vzbudila v nich cit pro rytmus. Najdeme i cvičení, kdy žáci sami doplňují taktové čáry podle rytmických hodnot not. Cvičení v této části učebnice jsou obdobná jako v klavírní prvouce (výjimkou jsou však transpozice do jiných tónin), nebo jsou alespoň koncipována obdobným způsobem (hra staccato, příprava dvojhmatů, dudácká kvinta). Postupně je tak dítě ještě před hrou z not připraveno hrát portamento, staccato i legato. Výhodou této školy je samozřejmě fakt, že žák není po celou dobu své hry vázán do pětiprstové polohy, ale pohybuje se volně po celé klaviatuře, včetně černých kláves.

Při přechodu k další kapitole, kterou je hra z not, autorky dbají na to, aby nebyl narušen přirozený vývoj dítěte předčasným hraním z not. „ Při postupné znalosti not dbáme na to, abychom vždy vycházeli od poznaného slyšeného tónu, aby nota byla skutečně značkou pro tón. Slyšené a známé melodie, které jsme hráli podle sluchu, zazpíváme nejdříve s texty písní, posléze intonujeme se jmény not. Stoupající a klesající melodii naznačujeme pohybem ruky. Tóny, které slyšíme a intonujeme, si také zapisujeme do notové osnovy nebo na magnetické tabulce.“⁵ Pro ilustraci zde autorky uvádějí několik snadných cvičení pro předchozí nacvičení hry z not, na kterých si dítě snadněji a přirozeně uvědomí přechod od hraní podle sluchu ke hraní z not.

zpíváme

Ha-li be-li, ko-ně vze-li a hři - băt-ka v pe-tr - že-li

e d e c

zapisujeme

Ha - li be - li, ko - ně vze - li

Obrázek 23 - Cvičení pro přechod ke hře z not, zdroj: [3] str. 33

⁵ Zdoj: [3] str. 33

5.2 Hra z not

Stejně jako v Klavírní prvouce Ludmily Šimkové i autorky Nové klavírní školy hned na úvodní straně hry z not představují prstoklad a k tomu připojují i zápis notové osnovy a jednotlivé délky not. Autorky zařazují rovnou hru houslového i basového klíče, ze začátku však pouze tři tónů: v houslovém klíči je to c1, d1 a e1 v basovém pak v malé oktávě c1, h, a tak, aby žák viděl souvislost mezi oběma klíči. Mnoho skladbiček a písní je pak opět možno harmonicky doprovodit tak, aby dítě cítilo i harmonické souvislosti mezi melodií, kterou hraje, a mezi doprovodem, který hraje učitel.

Nová klavírní škola klade velký důraz na rozvoj hudebnosti žáka, důkazem tohoto nám může být nespočet skladbiček určených ke hře podle sluchu zařazovaných v průběhu celé knihy. Dítě se tak již od počátku učí pracovat i s dynamikou. Velká část je také věnována kráse a kvalitě tónu, který se žák učí poslouchat. Nutno dodat, že Nová klavírní škola je plná improvizčních cvičení, ať už se vyskytují jako elementární doplňovací cvičení na začátku knihy nebo vymyšlení druhého hlasu, doprovodu či variací, což opět podporuje rozvíjení citu pro hudbu a hudební fantazii.

Obrázek 24 – Návčik tvorby variací, zdroj: [3] str. 83

Velký důraz je opět kladen na dynamiku, kde jsou hned ze začátku zmíněna dynamická znaménka *p* a *mp*. Dítě se tak učí rozlišovat již poměrně malé rozdíly v dynamice. Postupně si žák osvojuje další noty a v průběhu celé knihy nachází další teoretické poznatky formou krátkého a srozumitelného sdělení.

I technická stránka této klavírní školy je vyřešena velice přirozeně. V průběhu celé školy nacházíme i technická cvičení, která jsou však přiměřeně krátká, melodická a pro děti zajímavě zpracovaná. Hře rukama zvláště s navazováním rukou je věnována asi třetina části hry z not. Po zvládnutí této problematiky je zařazena hra dohromady, nejprve v protipohybu, poté v rovném pohybu. Vše se tak opět děje naprosto přirozeně a nenásilně, protože oba tyto způsoby jsou pro děti

poměrně snadno pochopitelné. Toto je další rozdíl proti Klavírní škole pro začátečníky, kde jsou zařazena poměrně obtížná cvičení, která však nejsou v protipohybu ani v rovném pohybu, a děti s nimi tak mají dost často problémy. Vedle technických cvičení je stále hojně zastoupena hra podle sluchu, a to i oběma rukama dohromady.

Žák je i nadále seznamován s dalšími teoretickými záležitostmi, kterými jsou křížek, bé či odrážka, a velice pozitivně hodnotím, že si je může hned v další skladbičce osvojit a lépe si je tak zapamatovat. Dítě se také učí rozeznávat stupnice a tóniny dur i moll na základě sluchového vjemu a následného pocitu, zda je tónina smutná či veselá. K tomu je přidáno i krátké vysvětlení, proč je tak tomu, že je tónina veselá či smutná a jak je proměnit v opak.

dur – veselé
moll – smutné

85

Třetí stupeň v řadě tónů může změnit náladu melodie. Snížíme-li ho o půl tónu, stává se z veselého nápěvu smutný. Veselá tercie, durová (velká) je v písni „Ovčáci, čtveráci“ (č. 17). Smutná tercie, mollová (malá) je v písni „Medzi horami“ (č. 33). Zkusíme si zahrát tuto píseň s durovou tercií a „Ovčáky“ naopak s mollovou tercií.

Obrázek 25 - Hra podle sluchu, zdroj: [3] str. 70

5.3 Shrnutí

Nová klavírní škola je jakýmsi příjemným pokračováním Klavírní školičky, se kterou má více společných rysů, přestože je koncipována pro starší děti. Jedním z nich je například způsob výuky, a to formou zábavy a hry. O tom svědčí mnoho doplňovaček, již výše zmiňovaných improvizací nebo vlastních doprovodů k písni. Podle mého názoru obsahuje tato škola dostatek materiálů po všech stránkách, ať už se jedná o improvizaci složku, čtyřruční hru (hru komorní) či teoretickou složku. Součástí knihy jsou opět velice milé ilustrace Josefa Palečka, které jen podtrhují přátelskou atmosféru jak knihy, tak i samostatné výuky v hodině. Nová klavírní škola má ještě další čtyři díly, které jsou opět koncipovány adekvátně k věku a pokročilosti žáků.

6 Závěr

Nelze říci, že některá z výše uvedených škol je vyloženě špatná, každý učitel by měl sám na základě vlastních zkušeností používat podle své úvahy to, co je pro jeho žáky nejlepší. Podle provedené analýzy nelze jasně říci, podle které školy by se mělo rozhodně vyučovat a podle které naopak ne. Každá má samozřejmě svá pro i proti, samozřejmě je nutné brát v potaz dobu jejího vzniku.

Klavírní škola pro začátečníky je ze zvolených škol nejstarší a logicky tedy i nejmarkantněji překonanou ve všech svých složkách. Vývoj posunul klavírní vyučování především ve výrazném akcentu na rozvoj hudebnosti, přirozenost výuky a motivaci žáků, ale také v samotném řešení technického uchopení počátků klavírní hry. Je spíše technicky rozvíjející školou, která žákům nabízí bohatý technický rozvoj, avšak chybí jí rozvoj hudebních schopností, představivosti a tvořivosti žáků. Oproti tomu novější publikace jako je Klavírní školička či Nová klavírní škola, popřípadě i Klavírní prvouka, jsou pro děti mnohem zábavnější, tím i přijatelnější, a dokáží děti vtáhnout do svého světa hraní. Klavírní prvouka však sama o sobě postrádá například technická cvičení a je tedy nutné ji prokládat i jinými notovými materiály.

Z výše uvedeného je jasně vidět, že by učitel měl využívat více výukových materiálů a nespolehat se pouze na jeden. Každá publikace je v něčem jedinečná a naopak každé něco schází a samozřejmě je také nutností vzít v potaz pokročilost žáka, jeho stáří a i jeho individualitu. Je tedy nutné toto respektovat a vyhledávat repertoár hodný k práci s daným jedincem tak, aby práce byla příjemná pro oba – jak učitele, tak především pro žáka a aby vytčeného cíle jejich práce bylo dosaženo.

7 Prameny a literatura

- [1] Z. BÖHMOVÁ, Z., GRÜNFELDOVÁ, A., SARAURER, A. *Klavírní škola pro začátečníky*, 34. vydání, Praha: Editio Bärenreiter 2009 ISMN 979-0-2601-0158-6
- [2] JANŽUROVÁ, Z. BOROVIČKOVÁ, M. *Klavírní školička pro 4 – 7leté*, 4. upravené vydání, Praha: Panton, 1992 ISBN
- [3] JANŽUROVÁ, Z. BOROVIČKOVÁ, M. *Nová klavírní škola 1. díl*, 1. vydání, Praha: Panton, 1993 ISBN 80-7039-169-3
- [4] JANŽUROVÁ, Z. BOROVIČKOVÁ, M. *Nová klavírní škola 2. díl*, 1. vydání, Praha: Panton, 1995 ISBN 0-205-00607-8
- [5] JANŽUROVÁ, Z. BOROVIČKOVÁ, M. *Nová klavírní škola 3. díl*, 1. vydání, Praha: Panton, 1993 ISBN 0-205-00621-3
- [6] JANŽUROVÁ, Z. BOROVIČKOVÁ, M. *Nová klavírní škola 4. díl*, 1. vydání, Praha: Panton, 1993 ISBN 0-205-00707-4
- [7] JÚZLOVÁ, V. *Práce u klavíru*, 1. vydání Praha: Editio Supraphon, 1982 ISBN 02-187-82
- [8] ŠIMKOVÁ, L. *Klavírní prvouka*, 1. vydání, Praha: Supraphon, 1983 ISBN 02-105-83
- [9] ŠIMKOVÁ, L. *Klavírní prvouka – Metodické poznámky*, 1. vydání, Praha: Editio Bärenreiter, 2009 ISBN 978-80-86385-19-8
- [10] ŠIMKOVÁ, L.: *Organická klavírní hra*, 1. vydání České Budějovice: Kopp, 2004 ISBN 80-72-32-238-3
- [11] TICHÁ, L. *Slyšet a myslet u klavíru*, 1. vydání, Praha: Academie múzických umění v Praze, 2009 ISBN 978-80-7331-151-3

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Procvičení rytmu, zdroj: [1] str 8.	11
Obrázek 2 - Vyklepání rytmu oběma rukama, zdroj: [1] str 8.	11
Obrázek 3 - Cvičení odtahu, zdroj: [1] str. 25.....	13
Obrázek 4 - Nácvik dynamiky 1, zdroj: [8] str. 5	16
Obrázek 5 - Nácvik dynamiky 2, zdroj: [8] str. 5	16
Obrázek 6 - Procvičení jednotlivých prstů ruky, zdroj: [9]str. 12.....	17
Obrázek 7 - Vysvětlení prstokladu, zdroj: [8] str. 29	17
Obrázek 8 - Ukázka znázornění houslového a basového klíče, zdroj: [8] str. 30	18
Obrázek 9 - Nácvik užití pedálu 1, zdroj: [9] str. 22.....	19
Obrázek 10 - Nácvik užití pedálu 2, zdroj: [9] str. 22.....	19
Obrázek 11 - Ukázka improvizace, zdroj: [9] str. 25	19
Obrázek 12 - Legatová cvičení, zdroj: [9] str. 39.....	20
Obrázek 13 - Rytmičká cvičení 1, zdroj: [2] str. 18	24
Obrázek 14 - Rytmičká cvičení 2, zdroj: [2] str. 18	24
Obrázek 15 - Hra na zvony, zdroj: [2] str. 32.....	24
Obrázek 16 - Hra na ozvěnu, zdroj: [2] str. 34.....	26
Obrázek 17 - Nácvik hry z not, zdroj: [2] str. 79	26
Obrázek 18 - Příklad rytmického cvičení, zdroj: [2] str. 85.....	26
Obrázek 19 - Nácvik počítání pomlk, zdroj: [2] str. 92	27
Obrázek 20 - Příklad technického cvičení, zdroj: [2] str. 96.....	27
Obrázek 21 - Rytmičké ozvěny, zdroj: [3] str. 9	30
Obrázek 22 - Nácvik rytmu, zdroj: [3] str. 10.....	31
Obrázek 23 - Cvičení pro přechod ke hře z not, zdroj: [3] str. 33.....	31
Obrázek 24 – Nácvik tvorby variací, zdroj: [3] str. 83	32
Obrázek 25 - Hra podle sluchu, zdroj: [3] str. 70.....	33